

CHRISTOPHER ALEXANDER, 1936'da Avusturya'nın Viyana kentinde doğdu. İngiltere'de büyüdü ve Cambridge Üniversitesi'nden mimarlık alanında lisans derecesi ile matematik alanında yüksek lisans derecesi, Harvard Üniversitesi'nden mimarlık alanında doktora derecesi aldı. 1958'de Amerika Birleşik Devletleri'ne göç etti ve 1963'ten beri Kaliforniya, Berkeley'de yaşamaktadır. Alexander, Kaliforniya Üniversitesi'nde (Berkeley) mimarlık dersleri vermiştir ve şimdi orada Mimarlık Emeritus Profesörü olarak bulunmaktadır. 1967'de kurduğu Çevresel Yapı Merkezi'nin (*Center for Environmental Structure*) hâlen başkanlığını yürütmektedir.

Mimarlığın yanı sıra bilgisayar biliminde "Desen Dili" (*Pattern Language*) hareketinin babası sayılır ve 1977 tarihli *Bir Desen Dili (A Pattern Language)* kitabının baş yazarıdır. Bu kitap, belki de bütünüyle "bağlantılı metin" (*hypertext*) olarak yazılmış ilk çığır açıcı eserdir. 2000'de PatternLanguage.com sitesini kurdu ve şimdi onun Yürütme Kurulu Başkanı olarak görev yapmaktadır.

Alexander beş kıtada iki yüzden fazla binanın tasarımını ve inşasını yaptı ve böylelikle geleceğe bakan fakat kökleri eski geleneklerde olan yeni bir mimarlık biçiminin temellerini attı. Çalışmasının büyük kısmında yaşayan bir mimarlık inşa etmeye yönelik; özellikle beton, kabuk tasarımı ve sözleşme usulleri alanında teknolojik yenilikleri yoğun olarak kullandı. Her bir kıtada yerel ve ulusal yönetimlere danışman olarak görev yaptı ve tüm dünyada şirketlere, devlet dairelerine, mimarlara ve planlamacılara danışmanlık hizmeti verdi.

1996'da Amerikan Sanatlar ve Bilimler Akademisi'ne (American Academy of Arts and Sciences) üye olarak seçildi. Kendisi ayrıca İsveç Kraliyet Topluluğu'nun (Swedish Royal Society) bir üyesidir ve sayısız ödül ve paye almıştır. Bunların arasında Amerikan Mimarlar Enstitüsü (American Institute of Architects) tarafından 1970'te araştırma alanında verilen ilk altın madalya da vardır.

ÖZGÜÇ ORHAN, 1973 yılında Elazığ'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini İzmir'de tamamladı. 1984'te Mustafa Reşit Paşa İlkokulu'ndan, 1988'de Bornova Anadolu Lisesi'nin ortaokul kısmından, 1991'de Kuleli Askeri Lisesi'nden mezun oldu. 1991'de başladığı Kara Harp Okulu'ndan 1993'te ayrılıp aynı yıl girdiği Boğaziçi Üniversitesi'nin Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bölümünden 1998'de lisans derecesini aldı. British Council Chevening bursunu kazanarak gittiği Keele Üniversitesi'nde Çevre Siyaseti alanında 1999'da yüksek lisans derecesi aldı. 2000'de Maryland Üniversitesi'nde (College Park) siyaset felsefesi alanında başladığı doktorasını 2007'de tamamladı. Bir yıl Maryland Üniversitesi'nde kendi alanında dersler verdi. Diğer çevirileri arasında Aristoteles'in *Politika'sı* (Pinhan, 2018) ve Erwin Rohde'nin *Psykhe'si* (Pinhan, 2020) bulunmaktadır.

Sayfa 172 ve 419'daki fotoğraf, Christopher Alexander'ın bir resmini göstermektedir.

Diğer resimler için teşekkür: Sayfa 10, "Siyah Kapı," Henry Matisse, 1942. İzin alınarak çoğaltıldı, Özel koleksiyon. Sayfa 12, "Parahi te Marae / Kutsal Dağ," Paul Gauguin, yağlıboya, 1892, şimdiki sahibi bilinmiyor. Sayfa 14, "Balıkçı Tekneleri, Collioure," André Derain, tuval üzerine yağlıboya, 38 cm x 46 cm, The Museum of Modern Art, New York. Philip L. Goodwin Koleksiyonu. Sayfa 15, "Deniz Hayvanları," 1950, Henry Matisse. The National Gallery of Art, Washington, D.C. Sayfa 16, "Coupe et corbeille de fruits / Meyve Kâsesi ve Sepeti," Pierre Bonnard, 1944, Özel koleksiyon. Sayfa 17, "Léda," Henri Matisse, 1944/1946, Özel koleksiyon. Sayfa 24'teki Gauguin metni, Franciose Cachin tarafından yazılan *Gauguin: The Quest for Paradise*'tan alınmıştır ve Harry N. Abrams, Inc., 1992, New York'un izniyle yayımlanmıştır, tüm hakları saklıdır.

İÇİNDEKİLER

Giriş	11
BİRİNCİ KISIM	
ERKEN DÖNEM TÜRK HALILARININ GÜZELLİĞİ	25
Birinci Bölüm	
Orijinal Yaratık	27
İkinci Bölüm	
Renk ve Işık.....	30
Üçüncü Bölüm	
Nesnel Bütünlük: Benliğin Aynası.....	34
Dördüncü Bölüm	
Bütünlüğün Yapı Taşları	42
Beşinci Bölüm	
Merkezlerin Çokluğu.....	49
Altıncı Bölüm	
Merkezler ve Yerel Simetriteler.....	56
Yedinci Bölüm	
Yerel Simetritelerin Yoğunluğu	63
Sekizinci Bölüm	
Pozitif Mekân.....	69
Dokuzuncu Bölüm	
Ölçek Düzeyleri.....	78

Onuncu Bölüm

Farklılaşma.....84

On Birinci Bölüm

Karmaşık Merkezin Yaratımı89

On İkinci Bölüm

Hayvanların Rolü ve Karakteri.....98

On Üçüncü Bölüm

Bir Varlığın Ortaya Çıkışı.....103

On Dördüncü Bölüm

Sonsöz: Konya Yöresi.....114

İKİNCİ KISIM**ERKEN DÖNEM HALILARININ TARİHLENDİRİLMESİ****VE GELİŞİMİ**119**ÜÇÜNCÜ KISIM****HALILAR**.....149

Sonsuz Düğüm Tasarımlı İspanyol-Moresk Halısı.....151

Beyaz Orta Zeminli ve Sonsuz Ejder Tekrarlı Selçuklu Halısı.....158

Selçuklu Seccadesi.....166

Bizans-Timurlu Prototipi170

Ejderli ve Balıklı Kırmızı ve Sarı Halı.....179

Hayat Ağaçlı ve Hayvanlı Kırmızı Halı.....183

Büyük Çarklı Halı187

Tanrıçalı ve Geyikli Siyah Bordürlü Halı191

Kaplumbağa Bordürlü ve Arkaik Dilimli Madalyonlu Halı.....196

Griffinli ve Arkaik Bordürlü Sarı ve Mavi Halı201

Yapraklı Yeşil Halı.....205

Benekli Dilimli Erken Dönem Halısı: “Eski” Halı211

Bordüründe Küçük Kırmızı Tanrılar Olan Halı215

Akbabalı ve Aevli Hayvan Ruhlu Halı.....217

Çok Eski Küçük Desenli Holbein Halısı.....221

Ghirlandaio Halısı.....	226
Sonsuz Rumi Tasarımlı Madalyonlu Halı.....	229
Arkaik Ok Başlı Bahar Çiçekli Halı.....	238
Dalgalı Bordürlü Halı.....	240
İki Panelli Halı.....	245
Selçuklu Gül Halısı.....	248
Dönen Yaprak Bordürlü Halı.....	252
İri Sekizgenli Halı.....	259
Çiçekli Yıldız Halısı.....	264
Kare Mihraplı Küçük Madalyonlu Halı.....	266
Kırmızı Hayvanlı ve Kuğulu Mavi Timurlu Lotto Halısı.....	268
Küçük Desenli Holbein Halısı.....	273
Küçük Desenli Holbein Fragmanı.....	278
Yeşil Zincir İşi Bordürlü Lotto Halısı.....	281
Dev Merkezi Madalyonlu Çiçekli Halı.....	283
Sarı Bordür Üzerinde Mavi Yapraklar Olan Sonsuz Tekrarlı Tasarım.....	286
Baş Maskeli ve Güllü Halı.....	288
Hamile Kuş Fragmanı.....	290
Beyaz Bahar Çiçekli Yeşil Halı.....	293
Dört Çift Sütunlu Seccade.....	295
Dev Sekizgenli Satraç Tahtası Halısı.....	298
Kızıl ve Sarı Lotto Halısı.....	301
Leopar Benekleri ve Kartuşların Sonsuz Tekrarını İçeren Halı.....	302
Beyaz Dönen Bordürlü ve Kırmızı Orta Zeminli Halı.....	304
Ejderli Halı.....	306
Yeşil Madalyonlu, Koç Boynuzlu ve Bahar Çiçekli Mavi Orta Zeminli Halı.....	314
Sarı Orta Zeminli Bahar Çiçekli Halı.....	315
Basamaklı Madalyonlu Sarı Halı.....	316
Merkezî Tasarımlı Yıldızlı Halı.....	319
Sonsuz Tasarımlı Yıldızlı Halı.....	324
Beyaz Orta Zeminli Kuşlu Halı.....	326
Turkuaz Kafesli Halı.....	330
Mor Yıldızlı Mavi Orta Zeminli Halı.....	332
Erik Çiçekli Saf Mihrap.....	334

Benekli Mor Şeritli Kırmızı Halı	336
Bölmeli Çiçekli Halı	338
Sarı Bordürlü Küçük Madalyonlu Halı	341
Direk Madalyonlu Halı.....	342
Mavi Anahtar Delikli Madalyonlu Halı.....	344
Çit Örgülü Halı	348
Mavi ve Sarı Şevronlu Halı	351
Yeşil Orta Zemin Üzerinde Mavi Lotus Çiçekli Halı	355
Kırmızı Yıldızlı ve Haçlı Halı	360
Ok Başlı Yıldızlı Çift Panelli Halı.....	365
Dokuz Bölmeli ve Kûfi Bordürlü Memling Gül Halısı.....	367
Çift Sütunlu Yeşil Orta Zeminli Saf Halısı	369
Mor ve Beyaz Sekizgenli Halı	371
Mavi Sekizgenli ve Sarı Bordürlü Halı.....	375
Mavi Hayvan Postlu Halı	377
Çift Sütunlu Transilvanya Seccadesi.....	379
Kızıl Nişli Transilvanya Seccadesi.....	381
Yeşil Orta Zeminli “Moğol” Köy Halısı	383
Yıldız Madalyonlu Sonsuz Tasarım	386
Yeşil Madalyonlu Halı	389
Koç Boynuzu Figürlü Büyük Halı.....	390
Siyah, Beyaz ve Sarı Kalkanlı Erguvan Kırmızısı Halı.....	394
Üç Çatalı Figürleri Olan Beyaz Orta Zeminli Halı	396
Yeşil Sekizgenli Kırmızı Halı.....	398
Tekrar Eden Altıgenli Kandilli Halı	400

DÖRDÜNCÜ KISIM

SANATIN YOZLAŞMASI.....	401
Geleneğin Başlangıcı.....	402
Geleneğin Sonu	404
Sonuç.....	415
Terimlere Dair Açıklama	421

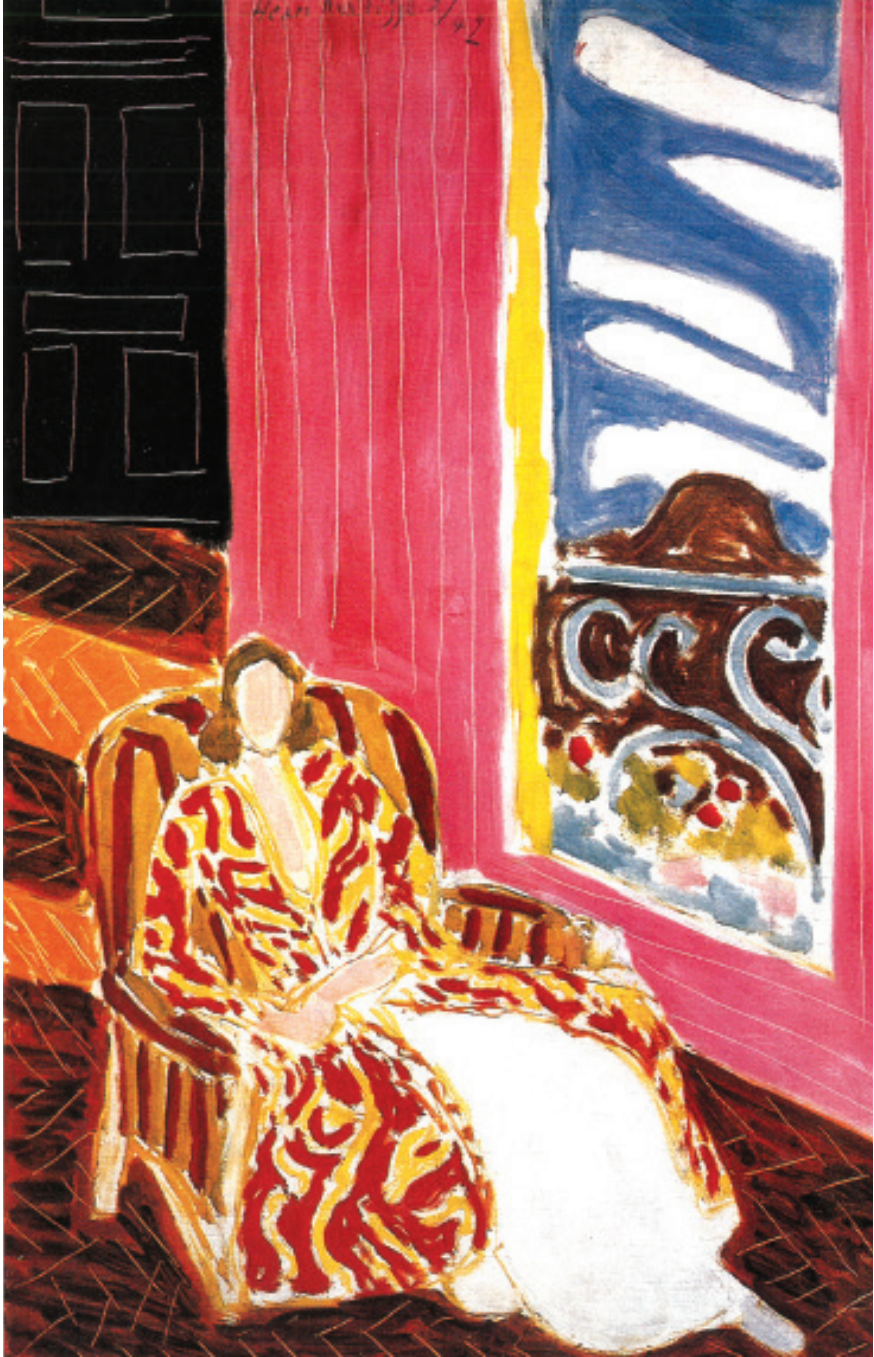
*Pamela ve Lily ve Sophie için
kucak dolusu sevgilerle*

Bu kitabı yazmamı mümkün kılan ayrıntılarda bana yardımcı olmak için binlerce saatini harcayan Marian Wattman Oshima'ya ve mükemmel metin düzeltisinde yardımcı olan Susan Edmiston'a derin şükranlarımı sunmak isterim.

Bu kitabın bel kemiğini oluşturan olağanüstü halıları bulmama yardımcı olan birçok satıcı ve koleksiyoncu arkadaşşıma da teşekkür etmek isterim. Birkaç istisna dışında, bu halılar benden önce Garry Muse, Bud Holland, Jean Lefevre, Alan Marcuson, Michael Franses, Johnny Eskenazi, Arky Robbins, Elio Cिटtone, Gül ve Hilary Black, John Phillips, Ocsi Ullmann, Jim MacDonald, Franz Sailer, Dennis Dodds, Dani Ghigo, Penny Oakley, Tom Stauffer tarafından bulundu. Bu değerli halılardan birini bulma umuduyla en bilinmeyen kaynakları tarayan satıcıların çabaları olmasaydı, koleksiyoncu olarak tüm çabalarımız boşuna olurdu. Satıcılar para kazanmak için çalıştıklarından, çoğu kez etik ve sanat tarihi çerçevesinde unutulabilecekleri varsayılır. Fakat onlar ve yorulmak bilmeyen enerjileri, bu halıların bulunmasını sağlayan ağda önemli bir rol oynar. Onlarsız, bu kitapta temsil edilen çalışmalar imkânsız olurdu.

Aynı durum restoratörlerin çabaları için de geçerlidir. Bana birçok restoratör yardım etti. Hepsinden önemlisi, şimdi maalesef emekli olan Davina Waterhouse'in gözü ve feraseti restoratörlerin antik halı dünyasına katkıları itibarıyla eşsizdir.

Bu kitapta gösterilen halılardan birçoğu Center for Environmental Structure'ın mülkiyetindedir. Bu halılar, Center for Environmental Structure yöneticilerinin izni ile resmedilmiştir. Halıların fotoğrafları Don Tuttle, Garry Muse, Bud Holland ve Dennis Anderson'a aittir. Sayfa 349'daki fotoğraf Mark Darley'e aittir.

Henry Matisse, Siyah Kapı, 1942